

Agricola palasi Viipuriin

Paljasjalkainen viipurilainen sai hieroa silmiään ollessaan kesäkuun lopulla juhlimassa Agricolan paluuta Viipurin katuvaan. Ei entiselle paikalleen tuomiokirkon eteen, missä oli koululaisena kunnioituksen sekaisin tuntein patsasta katsellut, mutta nytkin arvoiseensa paikkaan Torkkelinpuiston tuuheiden lehmusten alle, Pietari-Paavalin kirkon viereen, joka on uudelleen elpyneen Viipurin luterilaisen seurakunnan kokoontumispaiikka.

Agricolan syvä vakaamus oli, että Jumalan sanasta ihminen saa parhaat eväät elämään. Koko hänen elämäntönsä tähti siihen, että jokaisen oli opittava lukemaan ja saatava lukea Jumalan sanaa omalla äidinkielellään.

Agricola-seura oli järjestänyt antoisan kulttuurimatkan bus-sintäytiseelle suomalaisjoukolle. Arvovaltaisten asiantuntijoiden opastuksella saimme tutustua Viipurin arkeologisiin kai-vauksiin ja uusia näkökulmia aukeni niin kaupungin menneisyyteen kuin Mikael Agricolan-kin elämäntöön. Nyky-Viipuriin seurakunnan jäsenillekin selvisi, mikä suomalainen mies nyt vartioi heidän kirkkoansa. Päivän historiallista merkitystä emme ehkä tässä vaiheessa vielä täysin ymmärräkään.

rakunta oli huomaavaisesti varannut ulos tarpeellisen mää-rän istuinpaikkoja, ja urhoollisesti aloitettiin pääjuhla sateenvarjojen alla istuen. Paljastustilaisuudessa oli läsnä arvovaltainen joukko valtiovallan ja kirkon edustajia sekä Suomesta et-tä Venäjältä, mm. Inkerin kirkon piispa **Aarre Kuukauppi**, ortodoksipiispa **Markell** ja ark-kiipiispa **Jukka Paarma**. Korkeatasoisesta musiikkiohjelmasta vastasivat Viipurin akateeminen kuoro ja Kantika-ryhmä.

Aluksi sade oli tuntunut vain suloisesta vilvoittavalta helteen keskellä. Mutta tuskin oli ensimmäiset musiikkinumerot kuultu, patsas ehditty paljastaa ja ministeri Numminen pitää luovutuspuheensa, kun kaatosade pakotti juhlaväen siirty-mään sisälle kirkkoon. Ei se tun-nelmaa kuitenkaan pahemmin

* Ministeri Jaakko Numminen, piispa Markell Venäjän ortodoksikirkosta, arkkipiispa Jukka Paarma sekä Inkerin kirkon piispa Aarre Kuukauppi juhlayleisön eturivissä juhlistamassa Mikael Agricolan patsaan paljas-tusta Viipurissa 27. heinäkuuta. | KUVA: KARI SINTONEN

tyä viipurilaistenkin. Laulu on viipurilaisen Jaakko Juteinin 1800-luvulla sepittämä.

Sade ei hellittänyt vielä sun-nuntaiaamupäivälläkään. Ennen juhlajumalanpalvelusta suomalaiset vieraat ehtivät teh-dä kierroksen Viipurin arkeolo-gisille kaivausille. Jälleen huip-putason asiantuntijat **Aleksanteri Saksa** ja **Markus Hiekka-nen** aukaisivat uusia näköaloja ja valottivat yhdentoista kult-tuukerroksen läpi paljastuneita kaupungin vuosisataisen his-torian ja kasvun vaiheita.

Sunnuntain juhlajumalan-palvelukseen eivät kaupunkilai-set enää kovin runsaslukuisesti jaksaneet tulla. Mutta ne viipuriiset ystävämme, jotka tulivat, ihastuivat arkkipiispan isäl-liseen, yksinkertaiseen, kosket-tavaan saarnaan.

Liturgina toimi meille tuttu seurakunnan kirkkoherra **Vla-dimir Dorotnij**, joka on käynyt raamattu- ja teologikurssin Kar-kussa. Ja meitä vakinaisia Viipuriin kävijöitä ilahdutti erityisesti seurakunnan naisten täydestä sydämestä esittämä kuorolaulu. Vasta jumalanpalveluksen jäl-keen saimme ihailla patsasta kirkkaassa auringonpaisteessa.

Viipurin koulupoika

Mutta miten Mikael Agricola liittyi Viipuriin? Häähän ei ole alkuaan viipurilainen vaan syn-tynyt Pernajassa Itä-Uudella-maalla. Kaksi ratkaisevaa vai-hetta Agricolan elämässä liittää hänet vahasti Viipuriin. Ensin-

näkin hänen on aloittanut kou-lunkäyntinsä Viipuriissa. Poik-keuksellisen lahjakas nuorukai-nen lähetettiin Pernajasta Viipuriin kouluun, jossa hän kah-deksan vuoden aikana sai van-kan sivistysellisen pohjan elämäntöölle. Koulun rehtorina oli tuolloin etevä pedagogi Jo-hannes Erasmuksenpoika.

Viipuri oli Agricolan aikana kansainvälinen kaupunki, joka oli vuorovaikutuksessa saksalai-seen kulttuuriin kuuluvien Baltian maiden kanssa. Tätä kautta nuori Agricola sai ensim-mäiset kosketuksensa sekä Lut-herin uskonpuhdistuslikkeeseen että humanismiin. Viipurista Agricolan tie vei Turkuun, sieltä Wittenbergiin Lutherin oppilaaksi ja takaisin Turkuun, jossa hän toimi katedraalikou-lun rehtorina ja pappien opet-tajana.

Suomen kielen ja kirjallisuuden isä

Samanaikaisesti Agricola teki suuryön ensimmäisten suomenkielisen kirjojen (mm. ABC-kirja, Rukouskirja, Uusi tes-tamentti) ja suuri osa Vanhaa testamenttia) kääntäjänä ja jul-kaisijana ja suomen kielen ke-hittäjänä. Turun piispaksi vuon-na 1554 vihittynä hän joutui osallistumaan kuningas Gustaa Vaasan lähettämään rauhanval-tuuskuntaan, jonka oli määrä neuvotella Moskovassa tsaari Ii-vana Julman kanssa rauhasta Venäjän ja Ruotsin kesken.

Uuvuttavan pitkä matka tehtiin reellä. Paluumatkaa huono-

kuntoinen Agricola ei enää kes-tänyt. Hän kuoli reessä huhti-kuun 9.päivänä 1557 Kuolema-järven pitäjässä Kyrönniemessä. Kolmen päivän kuluttua hänet haudattiin hyvin todennäköisesti Viipurin tuomiokirkkoon. Hänen hautapaikkaansa ei kui-tenkaan

ole löydetty. Nämä siis Agrico-la elämän tärkeät koulu- ja nuoruusvuodet sekä elämän pääösä liittyvät Viipuriin.

Agricolalle pystytettiin vuon-na 1908 kuvanveistäjä Emil Wikströmin muovaava muisto-patsas Viipuriin. Talvisodan päätyttyä suomalaiset ottivat patsaan mukaansa, mutta sitä ei ole löydetty etsinnöistä huoli-matta. On arveltu, että se hau-dattiin johonkin Tienhaaran hiekkaan.

Agricolan patsasta oli kui-tenkin otettu jäljennöksiä. Yksi näistä on Turussa. Siitä otettu uusi valu on nyt pystytetty Viipuriin. Alkuperäisen puolivart-alokuvan alapuolella olevat henkilöt vanhus ja lapsi eivät kuitenkaan ole tässä valussa mukana. Patsaan viereen on pystytetty muistotaulu, jossa kolmella kielellä, suomeksi, ruotsiksi ja venäjäksi kerrotaan Agricolasta.

Uskon ja rukouksen mies

Patsaaseen on patsastoimikunta hakannut Jeesuksen sanat: "Autuaita ovat rauhantekijät." Agricolahan oli myös rauhante-kiä, rauhanneuvottelija. Ehkä Viipurissa on sitäkin hyvä ko-

* Patsaan paljastustilaisuuteen saapunut runsaslukoinen yleisö joutui juhlan päästyä kunnolla vasta alkuvan siirtymään Pietari-Paavalin kirkon suojiin. | KUVA: KARI SINTONEN

Tiivis ja antoisa juhlaohjelma

Lauantaiaamuna juhlaohjel-maan kuului ensimmäiseksi ret-ki Kyröniemeen, missä Agrico-lan kuolinpaikalle pystytetyn muistokiven äärellä oli lyhyt hartaushetki.

Sade oli seuralaisenamme koko juhlien ajan. Viipurin seu-

häirinnyt. Ohjelmaa jatkettiin täpötäydessä kirkossa. Kylki kyljessä viipurilaisten kanssa kuuneltiin kuoron laulamaa Sibeliuksen *Finlandiaa*. Lopuksi kuoro kutsui vielä kaikki kuuli-jatkin mukaan laulamaan vauhdikkaasti: "Arvon mekin ansait-semme Suomenmaassa suures...". Lallatuksiin oli helppo yh-